

Ristna

58°56,40' N 22°03,31' E

Ristna tuletorn. Asukoht: Ristna põhjaneem. Tuntud ka kui alumine Dagerort; 1874. Kõrgus maapinnast 30 m, kõrgus merepinnast 37 m.

Tuletorn asub suhteliselt lähedal Kõpu majakale (ülemine Dagerort), mis on ehitatud kõrgendikule keset soid ja on seetõttu vahel uduga varjatud. Teine tuletorn ehitati osalt ka seetõttu, et Hiiu madalast mööduvaid laevu oli tarvis lisaks lääne suunast julgestada. Nii otsustatigi Hiiumaale uus tuletorn rajada.

Üsna projekteerimistöõde algusjärgus otsustati, et torn tuleb ehitada omavahel poltidega kokkumonteeritavatest malmkilpidest. Varem oli selliste tuletornide juures kasutatud ühenduskohtade katmist tinavalge värviga, kuid see ei takistanud niiskuse tungimist liitekohtadesse. Uue tuletorni detailid otsustati valmistada selliselt, et iga kilp ühest servast teist kataks. Ülemise korruse teenistusruum otsustati soojustada kahekordse laudvooderdise vahele paigutatud vildiga. Samuti otsustati ehitada vaheruum ja ahi, mille korsten väljuks laternast kõrgemal. Vahelagedesse kaevandati luugid kaupade tõstmiseks ülal asuva vintsi abil.

Varem ehitati sisemine malmisilinder pöörleva aparaatidega tuletornidesse kellamehhanismi raskuspommide jaoks. Samas muutis sisemine silinder ehitise stabiilsemaks. Sel põhjusel ehitati niisugused silindrid ka tuletornidesse, kuhu kellamehhanismi abil pöörlevaid ekraane enam ei paigaldatud. Nii talitati ka Ristna tuletorni puhul. Valgustusaparaat kavatseti tellida kas Sotteri tehast Prantsusmaal või Inglismaalt, Chance'ide tehast, sõltuvalt sellest, kumb tuleb odavam.

Lõpuks 1873. aastal telliti Prantsusmaalt 21,3 m kõrgune ja 2-meetrise läbimõõduga silindriline torn. See oli valmistatud 31,8 mm paksusest katlaplekist. Torni toestas 8 kontraforssi, mida omakorda iga 4,9 m tagant toestasid horisontaalsidemed. Horisontaalsidemetest moodustasid torni välisseintele galeriid. Sisemise, 0,4-meetrise läbimõõduga silindri ümber ehitati mademetega keerdtrepp. Torni ülaosas on 5-meetrise läbimõõduga tambuur, kus asub raudkapi ja –toolidega valvuriruum. Valvuriruum soojustati vildi ja männilaudadest voodriga ning seinad kaeti hinnalisest

punasest puidust lakitud paneelidega. Ruumi kütmiseks oli ette nähtud vasktoruga malmahi. Kütte ja muu vajaliku ülestoimetamiseks oli tõstuk, mis kujutas endast kontrafrosside vahel olevat kasti, mida liigutati vintsi abil teenistusruumist.

Uus tuletorn hakkas tööle 1. oktoobril 1874.

1875. a. pandi tuletorni üles 7-puudane vaskkell. 1879. a ehitati petrooleumi hoidmiseks kivist kütuseait. Aastal 188. muudeti tuletorni valgustussüsteemi – paigaldati pöörlevad ekraanid. Varjutav tuli pidi hoiatama laevu jää eest Soome lahe laevateel.

Tuletorn sai lõpuks püsiva punase tule, mis talvel, kui sissepääs Soome lahte oli jää tõttu suletud, vaheldus plinkiva punase tule vastu (iga 4 sekundi tagant plink 2 sekundit).

Tuletorn oli varustatud 3. järgu Fresneli aparaadiga. Kõik kõrvalhooned olid puidust. Tuletorni paigutati raske udukell.

Lisaks oli 80 m kaugusel tuletornist veel musta kettaga semafor, mis signaliseeris hoiatust jää eest Soome lahel. Tuletorni lähedal Kalana külas asus 10-aerulise päästepaadiga päästejaam. 1889. a ehitati tuletorni lähedale aurusireeni jaoks raudplekist kuur. Aastal 1900 tehti tuletornile põhjalik remont. 1901. a. Ehitati tuletorni üleviimiseks elektri-valgustusele generaatorihooned. Elektrituli süttis tuletornis 1902. aastal. 1904. a. Lõpetati tuletorni remont, 1912 a aga uue masinistide elumaja ning kütuseaida ehitus.

1918. a. Esimese maailmasõja lahingutes sai tuletorn Saksa sõjalaevadelt avatud tule tõttu kannatada, kuid juba 1920. a., pärast edukalt läbi viidud remonti, hakkas tuletorn taas tööle.

Remondi käigus kaeti torni tüvi ja tugisõrestikud betoonkestaga. Sellest ajast peale ei ole tuletorni välimust muutunud. Kaasajastatud on üksnes aparaatuur.

1998. a tegi firma GT Projekt Ristna tuletornis kapitaalremondi.

Alates 2005. a kasutab Kõrgessaare Vallavalitsus lepingu alusel Ristna tuletorni oma funktsioonide täitmiseks turismi- ja kultuurielu edendamisel.

Alates 2007. a on tuletorn külalistele avatud.

Ristna tuletorni külastusajad

Ristna tuletorn avatud

01 maist kuni 15 septembrini

teisipäevast pühapäevani

kell 10.00 - 19.00

e- post: ristna.tuletorn@mail.ee tel +372 524 3824

Tasuliste pääsmete hinnad

Lähtudes „Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse „ § 6 ja § 30 lõikest 3
Kõrgessaare Vallavalitsus annab korralduse:

1. Kehtestada tuletornide külastajatele tasuliste pääsmete hinnad alljärgnevalt:
  - 1.1 kuni 6 aastased lapsed (kaasa arvatud) – tasuta;
  - 1.2 lapsed, üliõpilased, pensionärid – 1.- euro;
  - 1.3 täiskasvanud- 2.-eurot;
  - 1.4 perepilet (2last, 2 täiskasvanut) – 5.-eurot;
  - 1.5 komplekspilet (3 tuletorni külastus) lastele 2.-eurot, täiskasvanutele 5.-eurot.
2. Korraldus jõustub 01.mai 2011.

Maksta saab sularahas (grupid eelneval kokkuleppel arvega)